

DELAVSKA POLITIKA

izkaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
 Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
 Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
 Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
 Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
 nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
 čaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
 Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
 mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 65

Sobota, 18. avgusta 1934

Leto IX

Nova pot delavstva je — gospodarski boj

Kapitalistične diktature lahko prepovedo politiko in politične stranke, lahko zatirajo svobodo mišljenja in vse, kar je potrebno za zdrav kulturni razvoj. Prepovedati pa ne morejo gospodarstva in razvojnih zakonov, ki popolnoma logično ženo človeško družbo v dva ekstrema. En ekstrem tvori kapitalistični razred, enega mezdni človek. Kapitalistična diktatura je zatrla po nekaterih državah delavsko gibanje, ker so kapitalisti mislili, da je politika njih monopol in da jih reši iz nastajajočega kaosa. Toda, kaj se je zgodilo? Prav v tistih državah, v katerih so preprečili politiko in jo monopolizirali, nastajajo še bolj kaotične razmere. Kapitalizem že več ne ve, kje se ga glava drži. Če je v delavskem gibanju pod diktaturami nastaločasno razsulo v formi, je pa nastala v kapitalističnem razredu ne le razsulo, ampak prava vrtočevost, ki jo hočejo prikriti z obupnimi eksperimenti terorja.

Delavski razred vodi sicer svojo borbo vedno kot gospodarski razred. Tega načela ni nikdar opustil. Zato tudi ni treba nič drugega kakor dosedanja boj nadaljevati, tem odločneje nadaljevati, ker se po večji in večji eksploataciji vrste delavskega razreda rapidno množe. Socialni demokrati v Nemčiji to borbo enostavno nadaljujejo. V Nemčiji so te dni pred Hitlerjevim plebiscitom izdali letak, v katerem napovedujejo boj režimu. V tovarnah se niso dali zastopati po bivših fašističnih zaupnikih. V Avstriji so obratni zaupniki tudi odpravljeni. Toda delavci volijo svobodne (ilegalne) zaupnike, ki jim je naloga, da sporazumno z zaupniki drugih tovarn vodijo razredno borbo za izboljšanje delovnih pogojev, boljše mezde itd.

To je v bistvu program, kakor ga ima delavsko gibanje po vsem svetu. Tega boja ne more nihče prepovedati in še manj odpraviti, ker diktature niso odpravile »gospodarske politike« eksploatacije. Proti tej mora delavski razred voditi boj, če noče pasti popolnoma na nivo suženjstva in katastrofalne bede.

Če nam diktature branijo doprinasati sadove uma in dela politično in kulturno v dobrobit in normalni razvoj človeštva, tedaj nima pomena sodelovanje v razvoju družbe, ampak ima pomen le še samopomoč. Taka je bodoča pot delavskega gibanja.

Spoprime se v gospodarski borbi (kjer imajo kapitalisti pravico do politike) razred kapitalistov in razred mezdni množic. Kaj torej hočeta? Ali ni to nadaljevanje razrednega boja?

Velika rudniška nesreča na Francoskem

V kalijevem rudniku v Einsisheimu v Alzaciji se je zgodila nesreča, ki je zahtevala devet smrtnih žrtev. Nesreča se je pripetila v rovu 860 metrov pod zemljo, kjer dela po 150 delavcev po tri dni v tednu. Nesrečo je povzročil najbrže električni kratki stik, na kar je bil nenkrat ves rov v plamenu. Ta dan je bilo zaposlenih 12 delavcev pri popravili električnega kabla. Zato k sreči katastrofa ni zahtevala še več človeških žrtev.

Druga gladovna stavka rudarjev končana

Ponovno posredovanje ministra dr. Ulmanskega. — Rudarji so zapustili rove. — Stavka zaključena.

Ljubljana, 15. avg. Agencija Avla poroča: Včeraj je minister za šume in rudnike dr. Ulmanski ponovno razpravljal s predstavniki delavstva in TPD o socialnem položaju, v katerem se nahajajo trboveljski rudarji. Prizadevanje g. ministra dr. Ulmanskega je po uvidevnosti TPD imelo končno uspeh, ki je omogočil,

da so delavski delegati in predstavniki strokovnih in političnih organizacij stvarkajoče delavstvo odvrnili od nadaljevanja stavke. Danes ob 8. zjutraj so rudarji v Trbovljah, Zagorju in Hudi jami zapustili rove in je smatrati stavko za zaključeno. Red in mir se ni nikjer kalil.

Začasni sporazum med TPD in rudarji

Obupni boji rudarjev

Vsej javnosti je znano, v kako obupnih razmerah živijo naši rudarji v revirjih TPD. Rudarji so do skrajnosti obubožani, s strahom pričakujejo vsak dan, kaj jim bo prinesla bližnja bodočnost. Na tisoče družin se le redkokedaj naje do sitega, pričemur najhujše trpijo nedolžni otroci. TPD pa v svojem pohlepu po dobičku vedno znova draži do skrajnosti izčrpane rudarje z novimi redukcijami itd. Komaj se poleže eno razburjenje, že nastopi zopet novo. Izgleda kakor bi imela TPD od tega razburjenja gotove koristi, pojavljajo se tudi drugi temni elementi, ki skušajo kovati iz bede rudarjev svoj kapital.

Pravkar je končala druga gladovna stavka. Rudarji so za ceno svojega življenja morali braniti poslednje, kar imajo.

Dne 15. oktobra stopi mehanično v veljavo že poprej sklenjeno 3 od-

stotno znižanje mezd in redukcija deputatov.

Po razpravi, ki se je vršila pri glavnem ravnatelstvu TPD v Ljubljani in kjer je bil na posredovanje ministra sprejet sporazum, so delegati odptovali nazaj v revirje. Na skupni seji zastopnikov delavstva so bili nato sprejeti naslednji sklepi:

Ob 8. uri zjutraj zapuste vsi delavci rove. Z mezdnim gibanjem zamujeni šilhti naj se nadomeste. Normalno delo naj se prične v soboto, 18. t. m. Za delo sposobni lahko delo takoj nastopijo. Izjava, ki jo je podalo generalno ravnatelstvo TPD dne 14. t. m. in ki se tiče 3 odstotnega znižanja mezd in znižanja deputata, naj bo del kolektivne pogodbe. Obenem naj se TPD zaveže, da 9 mesecev ne bo načela nobene redukcije.

Kmalu nato so se začeli rovi prazniti.

Prelomili so prisego!

Krvave obsodbe avstrijskih pučistov

Avstrijska fašistična zarota proti sedanjemu klerikalnemu režimu je še vedno uganka. Pravih krivcev ne najdejo in razvoj dogodkov je tudi jako »romantičen«. Javno mnenje pravi, da je bil pravi voditelj akcije major Hudl, ki pa ni bil obešen. Čudno je tudi, da vrat v kanclerjevo palačo pred prihodom fašistov niso zaprli, dasi je policijski inspektor trikrat telefoniral, kaj se pripravlja ter da straža osemdesetih mož ni zavrnila upornikov, niti se jim uprta. Zadeva je prav podobna šentjernejski noči v Nemčiji.

Zaradi umora kanclerja Dollfusa so bili te dni obsojeni štirje dunajski policijski uradniki na smrt, dva v dosmrtno ječo, trije na 20 let in eden na 15 let ječe, ker so se hoteli nasilno polastiti oblasti. Obsojeni so bili torej, ker so prelomili prisego na ustavo zaradi veleizdaje, kakor režimovci, ki neprestano kršijo ustavo in zakone.

V Nemčiji in Avstriji nam režima dokazujeta, da prisega in ustava veljata samo za tiste, ki ne vladajo.

V Španiji nemiri?

Reakcija pripravlja revolucijo

Komaj je dosegla centralna vlada sporazum s kastilsko vlado, že se upirajo zopet severozahodne provinice. Župani (25) so sklicali konferenco in sklenili, da se ne pokoravajo centralni vladi. Vlada jih je odstavila in deloma zaprla. Vse to disharmonije so predvsem sad reakcionarnega delovanja fevdalnega klerikalizma. Vsekakor pa monarhistična reakcija v Španiji ne more imeti vsaj ne zaenkrat najboljših nad.

Nemški fašisti proti Italiji

V Nemčiji so ustanovili akcijski odbor, ki naj v Italiji organizira teror in atentate. Sodelujejo tudi italijanski anarhisti.

Plebiscitna komedija v Nemčiji

Nemški režim dela ogromno reklamo za takozvani plebiscit, ki se bo vršil v nedeljo. Svet naj vidi, da stoji nemški narod za »führerjem«, pravijo režimovci. — Cirkuška komedija.

Knez Starhemberg — upravitelj Avstrije?

Starhemberg hodi jako rad v Italijo. Obiskuje tam Mussolinija in papeža, ki oba veta, da ima gospod knez svojo civilno vojsko in je poleg generalov najmočnejši mož v Avstriji. Vsi trije se trudijo, da se knezov hajmver pofašisti, da dobi knez legalno zaledje. No, potem ni več daleč do knezove diktature po želji Mussolinija in Vatikana.

Oklic italijanskih delavskih strank

Ob fašističnem puču je Mussolini postavil ob avstrijski meji vojsko 40.000 za vojno oboroženih mož. Če bi se avstrijskim vladnim četam ne bi bilo posrečilo zadušiti nacionalističnega upora, bi bil Mussolini s svojimi četami vdrl v Avstrijo. Te vojaške priprave Mussolinijeve so povzročile tudi v Jugoslaviji vznemirjenje, ker bi bila zasedba Koroške dravske doline po Italijanih strateško smatrati kot veliko drznost italijansko. Mussolinijevo ravnanje je v mednarodnem svetu zbudilo pozornost in nastala je že

vojnonevarna napetost.

Italijanska socialistična stranka kakor tudi komunistična sta spričo tega dogodka izdali skupen oklic, v katerem pravita:

»Umor krvnika avstrijskih delavcev je dal italijanski vladi povod, da je zbrala znatne čete ob avstrijski meji. S tem je dokazala, da utegne zaradi nasprotjev imperialističnih, zaradi rivalitete med fašizmom Hitlerja in Mussolinija zadostovati iskrica, da zadivja vojni požar.

Obsojamo hinavščino, ki skuša množice prevarati o pravih vzrokih in ciljeh te italijanske mobilizacije.

Ne gre za obrambo in neodvisnost Avstrije.

Gre za vojno akcijo, katere cilj je ohranitev nadvlade Italije nad Avstrijo in za zatiranje avstrijskih delavcev, ki branijo obenem svojo svobodo proti Hitlerjevim, Starhembergovim in Schuschniggovim tolпам.

Mussolini je skupno z Vatikanom podpiral delavstvu sovražno protisocialistično politiko Dollfusa z denarjem, ki ga je uporal italijanskemu delavstvu in ki je zaključila z izvršitvijo februarjskih masakrov in umorov junakov proletarijata.

Mussolini, Hitler, Starhemberg

— vsi so enaki zatiralci avstrijskega delavstva. Pravi boj za neodvisnost Avstrije je boj, ki ga vodi avstrijski delavski razred na čelu vsega delovnega naroda proti tolпам Mussolinjevih, Hitlerjevih in klerikalnih fašistov obenem. Zato protestiramo

proti intervenciji v Avstriji!
 proti pošiljanju čet in orožja na mejo!

za umaknitev čet z meje!
 za svobodo avstrijskega ljudstva, da samo odloča o svoji usodi ter si postavi vlado po svoji volji!

Končno pozivlja manifest italijanske vojske, če bi bili poslani čez avstrijsko mejo:

»Pobratite se z avstrijsko delavsko stranko! Podprite njih boj proti fašističnim tolпам! Bodite zvesti samo eni zastavi: rdeči zastavi socialistične revolucije!«

Bivši dunajski župan s. dr. Seitz,

ki se je že od februarja nahajal v zaporih dunajskega deželnega sodišča, je bil končno na nujno prošnjo zdravnikov prepeljan v sanatorij v Glognitzu, ker je resno zbolel in se je bati za njegovo življenje. Ostane pa še vedno pod strogim policijskim nadzorstvom. Oskrbo v sanatoriju si mora plačati sam. Zakaj ga drže v zaporu, še sedaj ne ve, ker ga še vedno niso poklicali pred sodišče.

Delavski starši pozor!

Razprodaja naše trgovine na Slomškovem trgu 6 gre h kraju. Predno se trgovina zapre, pohitite in kupite brž šolske stvari za svojo deco. Izjemoma dajemo blago sedaj tudi proti knjižicam Mestne hranilnice mariborske. Cene so nižje, kot drugod.

Ljudska tiskarna Maribor, Slomškov trg št. 6

Pod ljubeznjivim avstrijskim režimom

Kako umirajo sodrugi

Mladi avstrijski socialni demokrat Gerl je bil obsojen na smrt. Šele po obsodbi sta obsojenca smeli obiskati mati in njegova nevesta sedemnajstletna Elizabeta Wittenberg. Deset minut sta se smeli razgovarjati z njim vpricho stražnika. Mlada nevesta je ta čas prebila v objemu s svojim zaročencem na leseni klopi v ječi. Gerl se je komaj gibal, ker je bil otečen po vsem telesu zaradi trpinčenja v policijskem zaporu. Z bolešno ironijo je kazal, da veruje tolažilom deklice, da bo pomiloščen. »Da,« pravi, »gotovo bom pomiloščen; toda, če vendar umrjem, potem bodi hrabra. Ti si vendar socialistinja in jaz umrjem lepe smrti: umrjem za svojo idejo. Ne smeš obupati. Ostati moraš trdna in delati moraš dalje. Če me potem ne bo več, moraš delati za dva!« Gerl je njej nato zagotavljal svojo ljubezen do nje ter ji naročil, da pozdravi vse sodruge. Odločno ji je tudi rekel: »Sodrugi ne smejo pozabiti, zakaj dam jaz svoje življenje! Ni me treba obžalovati. Prišlo jih bo tisoče, ki me bodo nadomestovali.« Do zadnjega je bil sodrug trden. Šele ob slovesu od neveste se je razjokal. Zadnje uro je hotel prebiti z Anzböckom, da ga tolaži. Toda ni smel. »To je vendar moja zadnja želja, pa se mi ne more izpolniti?« Zvedel je namreč, da je Anzböck pomiloščen, kar pa ni veroval. Toda, ko je stopil na dvorišče jetnišnice, je videl tam samo ene vislice, kar ga je pomirilo. Toda Anzböck je, ko je slišal, da je sam pomiloščen in da mora Gerl umreti, zaklical: »Ne potrebujem milosti! Obesite tudi mene!« Obenem se je zgrudil od težkega živčnega napada.

Pred smrtjo je Gerl pisal nekaj pisem, dve šubündlerjem v Rusijo. Pogreb Gerla Josipa se je vršil istočasno kakor pogreb kanclerja Dollfussa. Njegovega pogreba se je smelo udeležiti le 40 oseb, druge je pred krematorijem razgnala policija. Anzböck je položil na njegovo krsto venec z rdečim trakom in napisom »Zvest v smrti kakor v življenju!«, toda ga je policija zaplenila. Tudi osmrtnico, ki jo je izdala rodbina, je policija črtala, kakor na primer besede: »Večno se te bomo spominjali v ljubezni.« Ob grobu so udeleženci vzklikali: »Maščevanje za Gerla!«

Kako se bogati avstrijski minister

Trgovinski minister Stockinger je pospeševal kupčije firme Gabel prav na svojevtrsten način. Lani je Stockinger pod firmo Gabler ustanovil konzorcij, ki naj uvaža sladkor, ker domača produkcija ne zadostuje za avstrijski konzum. Sladkor pa sme uvažati samo oni, ki mu vlada dovoli. In minister Stockinger je poskrbel za to, da je njegov konzorcij dobil dovoljenje za uvažanje sladkorja, druge firme pa ne. Ta monopoli je omogočil, da je konzorcij

kupoval sladkor po nizkih cenah v inozemstvu ter ga prodajal v Avstriji po visokih cenah. Družba je dosegla 800.000 šilingov dobička (okoli 7.200.000 Din). Letos se to ponovi. Časopisi pa molče.

Darilo veleposestnikom

V Spodnji Avstriji je bil uveden deloma progresivni davek na posest. Deželni zbor je pa sklenil, da se progresija odpravi, s čimer bodo veleposestniki razbremenjeni za več kot eno petino davka. Mali kmetje bodo s tem sorazmerno bolj obdavčeni.

Krivoprišežnike treba obesiti

Brambovec Ernest Feike se je udeležil 25. julija puča. Obsojen je bil na smrt. Pomiloščen ni bil. Sodišče utemeljuje obsodbo: »Obtežilno je dejstvo, da je obtoženec aktivna vojaška oseba, zaprisežena, prelomila svojo prisego ter se udeležila podjetja proti državi, ki ji je prisegla zvestobo.« Miklas in Schuschnigg sta torej mnenja, da je treba onega obesiti, kdor noizkuša kršiti ustavo s silo, na katero je prisegel. — Tudi režimovci so nasilno kršili ustavo, na katero so prisegli.

Bestialnost režimovcev

Major Charwath je vodil čete v februarški revoluciji in v junijskem puču na Gorenjem Štajerskem. V februarju je dal ustreliti šest sanitetcev šubunda; tudi v juniju je naročil, da naj vojaki vse ujetnike postrele. Pri zadnjem puču je dal ustreliti devet ujetih fašistov. V neki gostilni je bila ustreljena gostilničarka s triletnim otrokom v naročju. Dvanajstletni sinček se je rešil, ker se je skrival v kanalu. Končno je tudi njega nekdo ustrelil. — Jetnike pretepajo in mučijo. V Innsbrucku so nekaj jetnikov pobili.

Režimovci ne poznajo več sodišč

Vlada je izdala naredbo, da vse osebe, ki so bile količkaj udeležene pri puču polovijo in odženejo v koncentracijska taborišča ter jih prisilijo k težkemu prisilnemu delu, imetje pa zaplenijo. Vse to se vrši brez sodiščne sodbe, ker odločajo o izvršbi policijske direktije ali okrajna glavarstva. — Hitler pač ni napravil nobenega barbarstva, ki ga ne bi bila Avstrija posnemala.

Socialiste zapirajo iz demagoštva

Okoli 22. julija je režim zaprl več kot 3000 socialistov in komunistov. Ali je hotel s tem hinavstvom dokazati javnosti, da ni v Avstriji nobene nevarnosti?

Zaupnika najemnikov ne morejo deložirati

Zaupnik najemnikov v stanovanjski hiši v Favoritu je dobil odpoved stanovanja od dunajske občine, ker je opozicionalec. Dobil je odlok o deložaciji, deložirati se ga pa ne upajo, ker so se drugi stanovanjski najemniki uprli deložaciji.

Ože angleškega fašizma v krizi

Sir Oswald Mosley nam je že znan. Obredel je ta mož že vse angleške stranke. Zadnja njegova spekulacija je bila ustanovitev angleških »črnosrajčnikov« ali fašistov. Njegov šef in mecen je postal znani časopisni kralj Lord Rothermere. Spor med Mosleyem in Rothermerjem pa ni nastal iz načelnih razlogov; nista se prepirala o tem, ali naj Mosley propagira stanovsko državo ali antisemitizem, čeprav trdi to Rothermere v svojem listu »Daily Mailu«. Vzrok tiči v tem, da je fašizem na Angleškem nepopularen in imenovani list, ki ima okoli dva milijona naklade, s propagando za fašizem ni pridobival, ampak nazadoval. Še pred pol letom je bil ta list najbolj razširjen angleški list, ki ga je pa sedaj prekosil angleški socialistični list »Daily Herald«.

Mosley, ki se je hotel učiti od Mussolinija in Hitlerja, je z enim samim velikim zborovanjem razburil vso Anglijo. Na zborovanju so fašisti ljudi, ki so ugovarjali, pretepli navprek moške in ženske. To je za angleške razmere bil škandal, s katerim se je bavil celo parlament. Konservativci so Mosleya takoj zapustili, Rothermere je pa odlašal, ker je računil, da bo kaj zaslužil. Nemška šentjernejska noč 30. junija pa ga je izpreobrnila, ker bi sicer izgubil vso priljubljenost med angleškimi reakcionarci.

Ločitev Rothermereja in Mosleya pa pomeni pogreb angleškega fašizma, ki bi sicer utegnil postati nevaren. V zadnji debati o zunanji politiki je poslanec delavske stranke govoril o angleškem »diktatorju«, kar je zbužalo v zbornici in celo na ministrskih prostorih zaničljiv posmeh. Iz tega sledi, da za fašizem v Angliji ni tal in je Mosley Angležem samo še smešna prikazen. Angleški konservativci spoznavajo iz dogodkov zadnjih mesecev, da jim javnega boja z napredujočim socializmom

niti demagoške Mosleyeve fraze ne morejo prihraniti. Kakor so po ponesrečeni razorožitveni konferenci poslali Macdonalda na dopust ter se nato javno izrekli za oboroževanje, tako odpravljajo sedaj Mosleya, ko so videli v Nemčiji, kako malo časa traja fašistična »narodna skupnost«. Tako je Hitlerjeva pomoritev tovarišev zlomila hrbtnico tudi angleškemu fašizmu. Zaraditega se nahaja odločitev o bodočnosti britske svetovne države samo še med dvema strankama: konservativno vladno stranko in opozicionalno socialistično delavsko stranko.

Sport

Mednarodna tekma Svoboda: Admira (Graz) 9 : 4. Po rezultatu sodeč bi človek mislil, da je bila Svoboda v bogve kaki premoči. V resnici je pa le močni volji nekaterih napadalec pripisati, da je Svoboda zaključila s tako visoko zmago. Prvi polčas je moštvo lepo igralo in je dokazalo, da je res prvorazredno, ker je pa vodilo 3 : 0, se je nekaterim igralcem zdelo, da je golov dovolj. V drugem polčasu so pa Gradčani pričeli z lepo kombinacijo kratkih pasov in so rezultat v najkrajšem času izravnali. Njihov zadnji trio je bil izredno slab, vse drugo je bilo v redu. Svoboda je igrala z rezervnim vratarjem. Šele proti koncu je Svoboda pričela s ponovnimi napadi, ki se pa ne dajo primerjati z njenimi prejšnjimi lažimi tekmami ter je v zadnjih 20 minutah zabil 5 golov. Kadar bo sleherni igralec Svobode skozi vso tekmo mislil na zmago svojega moštva, ki mu mora biti sveto, potem bo Svoboda vedno dobro odrezala in še lepše napredovala. —k.

POZORI!

Konzumno društvo za Slovenijo izdaja, dokler še traja zaloga, iz svojega skladišča v Ljubljani, Žibertova ulica 27, razno galanterijsko, manufakturno in kratko blago, čevlje, vezenine, posodo, nogavice itd. proti hranilnim knjižicam Konzumnega društva za Slovenijo, v izmeri, ki je predvidena v likvidacijskem načrtu. Vlagatelje Konzumnega društva za Slovenijo vabimo, da si to zalogo čimprej ogledajo.

Uprava Konzumnega društva za Slovenijo v Ljubljani.

CENE GOVORE!

Plašči za dame že od Din 190^{.-}
Obleke za moške že od Din 170^{.-}
Obleke za fante že od Din 60^{.-}

Dosežen je naš cilj — Oblekli smo vse ljudi dobro in poceni!

Prepričajte se o vsem brezobvezno v naših prodajalnah

TIVAR-OBLEKE

Pri „Gogali“ na Jesenicah

najceneje kupite obleke vseh velikosti, plašče, suknje, sportne jopiče, razne hlače, perilo, sukna za obleke itd. Priporoča se

Ivan Gogala, Jesenice.

Najboljši cviček

iz Gadove peči ter pristna štajerska vina toži

VINARNA A. BRIŠKI

Ljubljana, palača „Grafike“.

Nabirajte nove naročnike

Kupujte svoje potreščine pri naših inserentih.